

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 708/2007 w sprawie wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących miejscowo

COM(2009) 541 wersja ostateczna – 2009/0153 (CNS)

(2010/C 354/21)

Sprawozdawca: **Valerio SALVATORE**

Rada, w dniu 11 listopada 2009 r., działając na podstawie art. 37 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, oraz Parlament Europejski, w dniu 5 marca 2010 r., działając na podstawie art. 43 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiły zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 708/2007 w sprawie wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących miejscowo

COM(2009) 541 wersja ostateczna – 2009/0153(CNS).

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 25 lutego 2010 r.

Na 461. sesji plenarnej w dniach 17-18 marca 2010 r. (posiedzenie z 17 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 130 głosami – 3 osoby wstrzymały się od głosu – następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) popiera zmiany do rozporządzenia (WE) nr 708/2007 w sprawie wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących miejscowo, które wprowadzono w wyniku nowych osiągnięć w dziedzinie naukowej, w tym wyników skoordynowanych działań w ramach szóstego programu ramowego IMPASSE.

1.2 EKES popiera dążenie do wytyczonego w nim podwójnego celu: ograniczenia do minimum ryzyka związanego z hodowlą gatunków obcych i niewystępujących miejscowo, a także zmniejszenia uciążliwych praktyk administracyjnych, którym podlegają podmioty w tym sektorze. Obciążenia administracyjne związane są z krajowymi zezwoleniami, które posiadać muszą zakłady akwakultury hodujące gatunki obce i niewystępujące miejscowo.

1.3 W związku z tym podstawowe znaczenie ma gwarancja ochrony biologicznej zakładów. Wymaga ona przyjęcia odpowiednich środków: a) podczas transportu, b) poprzez ściśle określone protokoły w zakładach otrzymujących i c) poprzez odpowiednie procedury aż do czasu wprowadzenia do obrotu produktów rybnych.

1.4 W tym kontekście nowa definicja zamkniętych zakładów akwakultury wydaje się dobrze sformułowana i spójna z wynikami projektu Impasse, chociaż wysoce techniczny

język może czasami prowadzić do nieprawidłowych interpretacji. W celu uniknięcia ewentualnych niejasności na etapie wdrażania, w nowym rozporządzeniu należy wyraźnie wspomnieć fakt, że zamknięte zakłady akwakultury powinny być uznawane za takie, jeżeli są położone na lądzie.

1.5 Nowe rozporządzenie stanowi ponadto, że zamknięte zakłady akwakultury powinny zapobiegać rozproszeniu w wyniku powodzi nierodzimych gatunków hodowlanych lub materiału biologicznego w wodach otwartych. W związku z tym na podstawie typu, położenia i budowy zakładu należy określić jego bezpieczną odległość od wód otwartych.

1.6 Wziąwszy pod uwagę, że nie tylko woda stwarza zagrożenie ucieczką, konieczne jest zagwarantowanie wszystkich systemów służących ochronie hodowli zamkniętych przed ingerencją drapieżników mogących rozprzestrzenić hodowane gatunki.

1.7 EKES zgadza się wreszcie ze stwierdzeniem, że przemieszczenia z zamkniętego do otwartego zakładu akwakultury nie należy uznawać za rutynowe. W związku z tym proponuje dodanie postulatu, by – gdy pozwala na to cykl produkcyjny – zamkniętymi zakładami akwakultury zarządzano oddzielnie od hodowli w systemach otwartych, tak by zminimalizować wszelkie ewentualne ryzyko zanieczyszczenia ekosystemów wodnych.

2. Wprowadzenie

2.1 Wobec ograniczenia rybołówstwa w wyniku nadmiernej eksploatacji mórz i wód wewnętrznych, akwakultura może się pozytywnie przyczynić do zaspokojenia rosnącego popytu na białko z produktów rybnych. W ciągu ostatnich trzech dziesięcioleci odnotowano na szczeblu światowym roczny wzrost produkcji akwakultury w wysokości 11 % (Taylor & M. Burke, 2005) ⁽¹⁾.

2.2 W związku z tym za wprowadzeniem i hodowlą w Europie gatunków obcych oraz niewystępujących miejscowo przemawiają interesy gospodarcze i handlowe, przy czym nie należy jednak zapominać o ochronie ekosystemów zagrożonych w wypadku nieprawidłowego prowadzenia takiej działalności.

2.3 Wprowadzenie gatunków obcych jest w istocie jednym z głównych czynników ludzkich zakłócających ekosystemy wodne i, po niszczeniu siedlisk, jest drugą co do ważności przyczyną utraty różnorodności biologicznej w skali światowej. We wszystkich ekosystemach istnieje delikatna równowaga powstała w wyniku długiego procesu ewolucji, dzięki której każdy organizm wchodzi w interakcje ze swym środowiskiem i w relacje z zajmowaną przez siebie przestrzenią oraz z innymi organizmami w niej występującymi. W związku z tym każdy organizm odgrywa ściśle określoną rolę i zajmuje dokładnie określoną niszę ekologiczną. Warto wspomnieć również o skutkach zmian klimatu dla migracji gatunków wodnych w różnych środowiskach wodnych.

2.4 Gdy gatunek obcy trafia do nowego środowiska, wchodzi on w interakcje z już istniejącymi gatunkami i tym samym w sposób trudny do przewidzenia może zmienić wcześniej osiągniętą równowagę. Nowi lokatorzy mogą polować i konkurować z gatunkami rodzimymi o pożywienie czy przestrzeń, a także być zarażeni nowymi pasożytami i innymi czynnikami chorobotwórczymi wywodzącymi się z ich krajów pochodzenia lub krzyżować się z gatunkami rodzimymi.

2.5 W związku z tym konieczne jest określenie głównych cech zamkniętych zakładów akwakultury: występowanie bariery fizycznej pomiędzy dzikimi i hodowanymi organizmami, gospodarka odpadami stałymi, właściwe usuwanie martwych organizmów oraz monitorowanie i oczyszczanie wody wpływającej i wypływającej.

3. Uwagi ogólne

3.1 Ryzyko ucieczki gatunków obcych i niewystępujących miejscowo z zakładów hodowli rośnie stopniowo wraz ze zmniejszaniem się kontroli. Systemy zamknięte, w których akwakultura jest zamknięta w obrębie bezpiecznych struktur chronionych przez bariery fizyczne i chemiczne, minimalizują ryzyko ucieczki, podczas gdy otwarte systemy hodowli ekstenzywnej zapewniają najniższy poziom bezpieczeństwa, sprzyjając czasami w sposób niezamierzony rozprzestrzenieniu się gatunków importowanych w środowisku naturalnym.

3.2 Szacuje się, że około 20 % gatunków nierodzimych hodowanych jest w systemach otwartych, a mniej niż 10 % w intensywnych systemach zamkniętych, lecz w niektórych wypadkach (mięczaki dwuskorupowe) żywe zwierzęta przewożone są tymczasowo na duże odległości na etapie oczyszczania zarówno do zamkniętych, jak i otwartych zakładów, czemu towarzyszy wysokie ryzyko rozproszenia (Impasse) ⁽²⁾.

3.3 W istniejących systemach zamkniętych wykorzystuje się różne technologie oczyszczania wody wpływającej i wypływającej, niemniej wszystkie z nich wymagają fizycznego oddzielenia hodowli rybnej od naturalnych ekosystemów wodnych. Jednakże szybki rozwój takich metod hodowli i ewolucja różnych systemów akwakultury skłoniły Radę do wydania rozporządzenia omawianego w niniejszej opinii.

3.4 Rozporządzenie Rady (WE) nr 708/2007 ustanowiło ramy regulujące wykorzystanie w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących miejscowo w celu oceny i zminimalizowania ewentualnego oddziaływania tych gatunków na środowisko wodne. Rozporządzenie przewiduje ustanowienie systemu zezwoleń na poziomie krajowym.

3.5 Zezwolenia te nie są obowiązkowe w sytuacji, gdy zamknięte zakłady akwakultury gwarantują ochronę biologiczną hodowli. Ograniczenie ryzyka wymaga przyjęcia odpowiednich środków podczas transportu, a także zastosowania ściśle określonych protokołów w zakładach otrzymujących i przestrzegania odpowiednich procedur aż do czasu wprowadzenia do obrotu produktów rybnych.

3.6 Nowa definicja zamkniętych zakładów akwakultury uwzględni odpowiednio wyniki projektu IMPASSE, lecz należy ją uzupełnić o wyraźną wzmiankę, że zamknięte zakłady akwakultury powinny być uznawane za takie, jeżeli są położone na lądzie.

3.7 EKES w pełni popiera dążenie do przeciwdziałania przemieszczaniu się odpadów stałych, gatunków hodowanych lub chowanych bądź ich części do wód otwartych, tak jak przewiduje nowe rozporządzenie. Niemniej ze względu na intensywny rozwój technologiczny w zakresie filtrowania i oczyszczania ścieków, a także priorytetowe znaczenie ochrony biologicznej, należy pamiętać, że można ją zapewnić przy użyciu różnych systemów: fizycznych, chemicznych, biologicznych bądź ich połączenia.

⁽¹⁾ Naylor, R. & M. Burke (2005). Aquaculture and Ocean Resources: Raising Tigers of the Sea. *Annual Review of Environment and Resources*, 30:185–218.

⁽²⁾ IMPASSE project No 44142. D1.3. Deliverable 3.1. Review of risk assessment protocols associated with aquaculture, including the environmental, disease, genetic and economic issues of operations concerned with the introduction and translocation of species. (Gordon H. Copp, Esther Areikin, Abdellah Benabdelmouna, J. Robert Britton, Ian G. Cowx, Stephan Gollasch, Rodolphe E. Gozlan, Glyn Jones, Sylvie Lapègue, Paul J. Midtlyng, L. Miossec, Andy D. Nunn, Anna Occhipinti Ambrogi, S. Olenin, Edmund Peeler, Ian C. Russell, Dario Savini). – 2008 – (s. 14).

4. Uwagi szczegółowe

4.1 By uniknąć wszelkiego ryzyka zanieczyszczenia ekosystemów wodnych, należy opracować odpowiednie środki w zakresie monitorowania i kontroli w odniesieniu do wprowadzania i przenoszenia gatunków obcych oraz niewystępujących miejscowo. Można to osiągnąć jedynie poprzez opracowanie, przyjęcie i wdrożenie międzynarodowych kodeksów odpowiednich praktyk i procedur.

4.2 Wziąwszy pod uwagę, że woda nie stwarza jedyne go zagrożenia ucieczką, konieczne jest zagwarantowanie wszystkich systemów służących ochronie hodowli zamkniętych przed ingerencją drapieżników, w tym zwłaszcza ptaków, mogących rozprzestrzenić hodowane gatunki w środowisku naturalnym.

4.3 Jest zatem wskazane, by zamkniętymi zakładami akwakultury zarządzano oddzielnie od hodowli w systemach otwartych, tak by zminimalizować wszelkie ewentualne ryzyko zanieczyszczenia ekosystemów wodnych.

4.4 EKES popiera decyzję o powierzeniu państwom członkowskim obowiązku okresowej aktualizacji zamieszczonego na stronie internetowej wykazu zamkniętych zakładów akwakultury działających na ich terytorium, tak by zagwarantować możliwie jak największą ich jawność i zwiększyć odpowiedzialność zarówno podmiotów, jak i różnych zainteresowanych stron lokalnych za prawidłowe zarządzanie hodowlą.

Bruksela, 17 marca 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI
